

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของการวางแผนพัฒนาประเทศ และเป็นแผนปฏิรูปความคิดและคุณค่าใหม่ของไทย ที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม มุ่งให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องช่วยพัฒนาให้คนมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาแบบแยกส่วนมาเป็นบูรณาการแบบองค์รวม เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม จากการที่รัฐเป็นผู้จัดทำ สังการ และดำเนินการเอง ไปสู่การกระตุ้นให้องค์กรปกครองท้องถิ่น เป็นฝ่ายดำเนินการตัดสินใจ แก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยรัฐให้การสนับสนุน ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สังคม เพื่อชุมชนจะได้ดูแลบริหารจัดการท้องถิ่น และการจัดการศึกษาของลูกหลานตนเองมากกว่าบุคคลภายนอก เพราะท้องถิ่นย่อมรู้ถึงความต้องการของตนเองดีที่สุด สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 วรรค 2 ที่บัญญัติไว้ว่า การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองท้องถิ่นและเอกชน มาตรา 289 วรรค 2 ที่บัญญัติไว้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและการฝึกอาชีพตามความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ (วิระเดช ไวทยะนิพิร์, 2545, หน้า 1)

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ขึ้น และความในมาตรา 8 ระบุไว้ว่าการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการศึกษาดลอดชีวิตสำหรับประชาชน สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง มาตรา 9 (6) ระบุว่า กระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นๆ มาตรา 15 ได้กำหนดการจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ คือการศึกษาในระบบโรงเรียน (formal education) การศึกษานอกระบบโรงเรียน (non-

formal education) และการศึกษาตามอัธยาศัย (in-formal education) ซึ่งรวมเรียกว่าการศึกษาตลอดชีวิต (lifelong education) และมาตรา 26 (6) ระบุว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับ บิดา มารดา และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ เพื่อให้มีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ มาตรา 41 กำหนดไว้ว่า องค์กรปกครองท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น มาตรา 42 ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีหน้าที่ในการประสานงาน และส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณ อุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2546, หน้า 1-13) นอกจากนี้พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 67 (5) ที่ระบุบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มีสาระสำคัญคือการกำหนดการถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดไว้ 6 ด้านและ 1 ใน 6 ด้านคือ ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตในประเด็นการจัดการศึกษาในระบบและการจัดการศึกษานอกระบบ (สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจ, 2545, หน้า 210-211) จะเห็นได้ว่า เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เริ่มมีบทบาทสำคัญ ที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อการบริหารราชการส่วนกลาง และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในทุกๆ ด้าน

กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย จึงได้มีนโยบายที่กระจายอำนาจในการบริหารจัดการให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ดำเนินการ เพราะเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด ทราบความต้องการของประชาชนได้ทันเหตุการณ์ ดังนั้นภารกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ต้องดำเนินการมีดังนี้ 1. สำรวจกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ด้านวุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ ความต้องการด้านการศึกษาในระดับต่างๆ ประเภทต่างๆ 2 จัดทำแผนจุดภาคระดับตำบลร่วมกับศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ 3. ร่วมกับศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอวางแผนจัดการศึกษาให้กับประชาชนในพื้นที่ 4. ร่วมมืออำนวยความสะดวกในการประสานงานการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน และหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/กิ่งอำเภอ 5. ประชาสัมพันธ์กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทุกประเภทและอำนวยความสะดวกในการรับสมัครนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน

6. สนับสนุน งบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ และอุปกรณ์ อาคารสถานที่เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม การศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ 7. ส่งเสริมการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียน และนอกโรงเรียน เพราะ การศึกษาเป็นแนวทางการพัฒนาเองในทุกๆ ด้าน รวมทั้งด้านอาชีพและด้านคุณภาพชีวิต 8. จัดตั้ง ศูนย์การเรียนในตำบลอย่างน้อยตำบลละ 1 แห่ง 9. กำกับ ติดตาม ดูแลการจัดกิจกรรมการศึกษาใน พื้นที่ (รัชชเวชช์ จำปาเทศ, 2542, หน้า 11)

สำนักบริหารงานศึกษานอกโรงเรียน ในฐานะที่เป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวง ศึกษาธิการและเป็นองค์กรหลักในการจัดและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งเป็นการศึกษา 2 ใน 3 รูปแบบของการศึกษาตลอดชีวิต (นอกเหนือจาก การศึกษาในระบบ) ได้เล็งเห็นความจำเป็น และความเร่งด่วนที่จะต้องระดมความร่วมมือจากภาค ส่วน หรือสถาบันสังคมต่างๆ นับตั้งแต่บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ ตลอดจนสถาบัน สังคมอื่น มาร่วมจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้กับประชาชน เพื่อให้คนไทยทุกคนมีโอกาสการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพราะความเชื่อพื้นฐานของปรัชญาการศึกษานอกโรงเรียนคือ คิดเป็นและ แก้ปัญหาได้ โดยส่งเสริมกระบวนการวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาบนพื้นฐานของข้อมูลและ เหตุผล ซึ่งได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อ การเรียนรู้ตลอดชีวิต พ.ศ. 2548- 2551 (Roadmap กศน.) ที่สอดคล้องกับแผนบริหารราชการ แผ่นดิน พ.ศ. 2548- 2551 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ ข้อ ก. การสร้าง สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาคอนให้มีความรู้คู่คุณธรรมและจริยธรรมเตรียมความพร้อมให้ สอดคล้องกับการพัฒนา และการแข่งขันของประเทศโดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่า ภายในปี 2551 ประชาชนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ โดยสร้างโอกาสให้ประชาชนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งมีพันธกิจ คือ 1. พัฒนาศักยภาพ และสร้างโอกาสการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตให้ประชาชนนอก โรงเรียน โดยเฉพาะประชากรวัยแรงงาน 2. ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัด การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมากขึ้น โดยปรับเปลี่ยนบทบาทภารกิจจากผู้จัด มา เป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา เป้าประสงค์คือ ประชากรวัยแรงงาน ได้รับการยกระดับ การศึกษาที่สูงขึ้นถึงระดับมัธยมศึกษา ซึ่งประชากรดังกล่าวจะเป็นบุคคลที่มีคุณธรรม และ จริยธรรม มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สร้างสรรค์ และมีทักษะในการดำเนินชีวิตในสังคมมี วัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต อันนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมใน การจัดการศึกษาของทุกภาคส่วนในสังคม (สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน, 2548, หน้า ข)

ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในรูปแบบของเทศบาล และองค์การบริหาร ส่วนตำบล โดยเฉพาะคณะผู้บริหารท้องถิ่น จึงมีความสำคัญในการจัดกิจกรรมการศึกษานอก

โรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ เนื่องจากเป็นกลุ่มบุคคลหรือองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด คือเป็นทั้งตัวแทนของประชาชน และเป็นผู้กำหนดนโยบายบริหารจัดการ โครงการ และกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาท้องถิ่น ดังที่ อนุรักษ์ ปัญญาธนุรัตน์ (อ้างถึงใน สุกัญญา ภาคภูมิ, 2547, หน้า 3) ได้กล่าวไว้ว่า ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่ชาวชนบทนั้น จำเป็นต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับสภาพเงื่อนไขของผู้รับบริการเป็นสำคัญยิ่ง สิ่งที่สัมพันธ์กับเงื่อนไขนี้คือสภาพความต้องการที่อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพเวลาและสถานที่ ลักษณะของปัญหาที่เกิดขึ้นกับเงื่อนไขของสภาพแวดล้อมทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และธรรมชาติเป็นหลัก ความแตกต่างของพื้นฐานที่เกี่ยวกับลักษณะประชากรชนบทเช่นนี้จำเป็นต้องนำมาเกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อวางแผนจัดทำโครงการที่เหมาะสมทุกขั้นตอน โดยมีตัวแทนของผู้รับบริการ ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน ในขั้นตอนสำคัญๆ ด้วย

อัญชลี ธรรมะวิสิกุล (อ้างถึงใน วิระเดช ไวทยะนิพิร์, 2545, หน้า 13) ได้กล่าวถึงองค์การบริหารส่วนตำบลว่า เป็นหน่วยงานบริหารส่วนท้องถิ่นที่สัมพันธ์ใกล้ชิดกับหน่วยงานการศึกษาในท้องถิ่น โดยเฉพาะสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบล มีความสำคัญในบทบาทการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่เพราะเข้าใจพื้นที่ เข้าใจถึงวัฒนธรรม ประเพณีอาชีพ ทรัพยากรและรู้ถึงความต้องการและปัญหาของชาวบ้านในพื้นที่ ซึ่งบทบาทดังกล่าวจำแนกได้ ดังต่อไปนี้ 1. องค์การบริหารส่วนตำบล สามารถให้คำแนะนำปรึกษาแก่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในการวางแผนการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนในเรื่องต่างๆ เช่น การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย การใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา เช่น การใช้พื้นที่อาคารสถานที่ การใช้วัสดุอุปกรณ์ การใช้บุคลากรและบุคลากรท้องถิ่น 2. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบล โดยใช้รูปแบบที่หลากหลาย เช่น การประชุมผู้นำท้องถิ่น องค์กรที่อยู่ในท้องถิ่น อาทิ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน เสียงตามสายในหมู่บ้าน 3. การประสานงานการศึกษา กับกลุ่มเป้าหมาย ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ลักษณะการประสานงานเพื่อหา กลุ่มเป้าหมายในการเรียนการศึกษาสายสามัญ สายอาชีพ การประสานงานในการหาสถานที่เพื่อจัดกิจกรรมการศึกษา เช่น สถานที่ก่อสร้างศูนย์การเรียน สถานที่ก่อสร้างที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ประสานงานเพื่อจัดหาทรัพยากรในท้องถิ่นมาเป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษา เช่น แหล่งเงินงบประมาณการประสานงานกับผู้รู้ในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรในการจัดการเรียนการสอน 4. การให้คำปรึกษาแนะนำกับผู้จัดกิจกรรมการศึกษา และองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรในท้องถิ่นที่เข้าใจสภาพปัญหาการดำรงชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นเป็นอย่างดีและเป็นผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานพัฒนาชุมชนสามารถเข้าถึงปัญหา และความต้องการของประชาชนในพื้นที่ซึ่งสอดคล้องกับ

การสร้างจิตสำนึกในความเป็นเจ้าของในชุมชนที่จะช่วยกันดูแลและปกครองท้องถิ่นของตน

5. รวบรวมสภาพปัญหาอุปสรรคการจัดการศึกษางานการศึกษานอกโรงเรียนเป็นงาน ที่มีความหลากหลายในเรื่องกิจกรรม กลุ่มเป้าหมาย บุคลากรและพื้นที่ในการจัดการศึกษา ดังนั้นจึงอาจพบว่า งานการศึกษานอกจากโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จนั้นมีอยู่มาก และมีปัญหา อุปสรรคมีอยู่บ้าง ผู้ที่จะสามารถเข้าใจปัญหาได้เป็นอย่างดี คือ องค์กรบริหารส่วนตำบล

อัคริ ธรรมโชติ (อ้างถึงใน วีระเดช ไทพะยะนิพรี, 2545, หน้า 14) ได้กล่าวถึง การผนีกกำลังขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดและองค์กรบริหารส่วนตำบล ในการจัดการศึกษาชุมชน ทั่วประเทศว่า การจัดการศึกษาในชุมชน โดยองค์กรปกครองท้องถิ่นตามความร่วมมือระหว่างกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย กรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยการจัดสรรงบประมาณขององค์กรบริหารส่วนตำบลมาใช้ในด้านการจัดการศึกษา เพราะขณะนี้มิติใหม่ของการศึกษาต้องพิจารณาว่า งานการศึกษาสามารถรองรับสังคมได้อย่างไร จากบทบาทขององค์กรบริหารส่วนตำบลกับงานการศึกษานอกโรงเรียน ถ้าหากมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน และนำไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง องค์กรบริหารส่วนตำบลก็สามารถเป็นกำลังสำคัญ ในการส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในท้องถิ่น อันจะส่งผลให้ประชาชนได้มีโอกาสรับการศึกษาและสามารถนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์จากการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ตลอดจนพัฒนาชุมชนชนท้องถิ่นให้เจริญยิ่งขึ้น

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของคณะผู้บริหารส่วนท้องถิ่นนั้น พบว่ามีปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะผู้บริหารท้องถิ่นทั้งในส่วนองเทศบาลและองค์กรบริหารส่วนตำบล อาทิ อายุ เพศ อาชีพ วุฒิการศึกษา ขนาดของครอบครัว รายได้ ระยะทางในการมาทำงาน ระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในท้องถิ่น สถานภาพทางสังคม การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยส่วนบุคคลของคณะผู้บริหารท้องถิ่น (สุกัญญา ภาคภูมิ, 2547, หน้า 3) และ (พิณสุดา สิริธรรมศรี และสมศักดิ์ คลประสิทธิ์ อ้างถึงใน ผดุงพร ธรรมดา, 2545, หน้า 3) ได้วิจัยปัญหาด้านการจัดการศึกษาขององค์กรบริหารส่วนตำบล ได้พบว่า สมาชิกองค์กรบริหารส่วนตำบลเทพนคร อำเภอสระแก้ว จังหวัดปราจีนบุรี เห็นว่าเป็นการเหมาะสมที่องค์กรบริหารส่วนตำบลจะมีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษามากกว่าการเข้าไปดำเนินการเอง และในปัจจุบันแม้ว่าองค์กรบริหารส่วนตำบลบางแห่งมีความพร้อมด้านงบประมาณ แต่ยังขาดความพร้อมด้านบุคลากรที่จะดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษา รวมทั้งสมาชิกองค์กรบริหารส่วนตำบลยังให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาน้อยกว่าด้านอื่นๆ

ดังนั้นการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญมากที่จะช่วยให้การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่าง

ทั่วถึง ทำให้กิจกรรมต่างๆ เกิดประโยชน์ต่อกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริงและต่อเนื่องในชุมชน เพราะฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมของชุมชน มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของกิจกรรม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะปรัชญาการศึกษานอกโรงเรียนกับปรัชญาการพัฒนาเป็นปรัชญาที่สอดคล้องกัน คือเป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ โดยมีแนวทางการพัฒนาคือ การเปิดโอกาสให้ทุกๆ ฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมใน กระบวนการพัฒนาประเทศ ทั้งร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมติดตาม ประเมินผลการพัฒนา เพื่อให้การพัฒนา ประเทศเป็นกระบวนการ ที่มีการผนึกกำลังอย่างสมานฉันท์ การพัฒนาที่สร้างความเข้าใจและเอื้อ อากาศต่อกัน เป็นการพัฒนาของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง (กรมการ การศึกษานอกโรงเรียน อ้างถึงใน สุวิทย์ วิชชาวูธ, 2550, หน้า 15)

จากสภาพการณ์ดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยในจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อศึกษาปริมาณการมีส่วนร่วมประเภทต่างๆ อันได้แก่ การ วางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากร การประสานงานและประชาสัมพันธ์ การกำกับติดตาม และประเมินผล ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของคณะ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของ คณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยในจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล อันได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ระดับชั้น และรายได้ ต่อการมีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด สมุทรปราการ เป็นสารสนเทศไปปรับใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้า มามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัด สมุทรปราการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปริมาณการมีส่วนร่วมประเภทต่างๆ อันได้แก่ การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากร การประสานงานและประชาสัมพันธ์ การกำกับติดตามและประเมินผล ในการ จัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ

2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดสมุทรปราการ

3. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล อันได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ระดับชั้น และรายได้ ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ

สมมติฐานในการวิจัย

คณะผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีเพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ระดับชั้น และรายได้ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดสมุทรปราการต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดสมุทรปราการ” นี้ เป็นคณะผู้บริหารเทศบาล และคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งประกอบด้วย นายกเทศบาล รองนายกเทศบาล 2 ท่าน ของแต่ละเทศบาลในจังหวัดสมุทรปราการ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 2 ท่าน ของแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ ปลัดเทศบาล และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้อำนวยการหรือหัวหน้ากองการศึกษา ซึ่งในจังหวัดสมุทรปราการมี เทศบาล จำนวน 16 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 32 แห่ง รวมจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 240 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

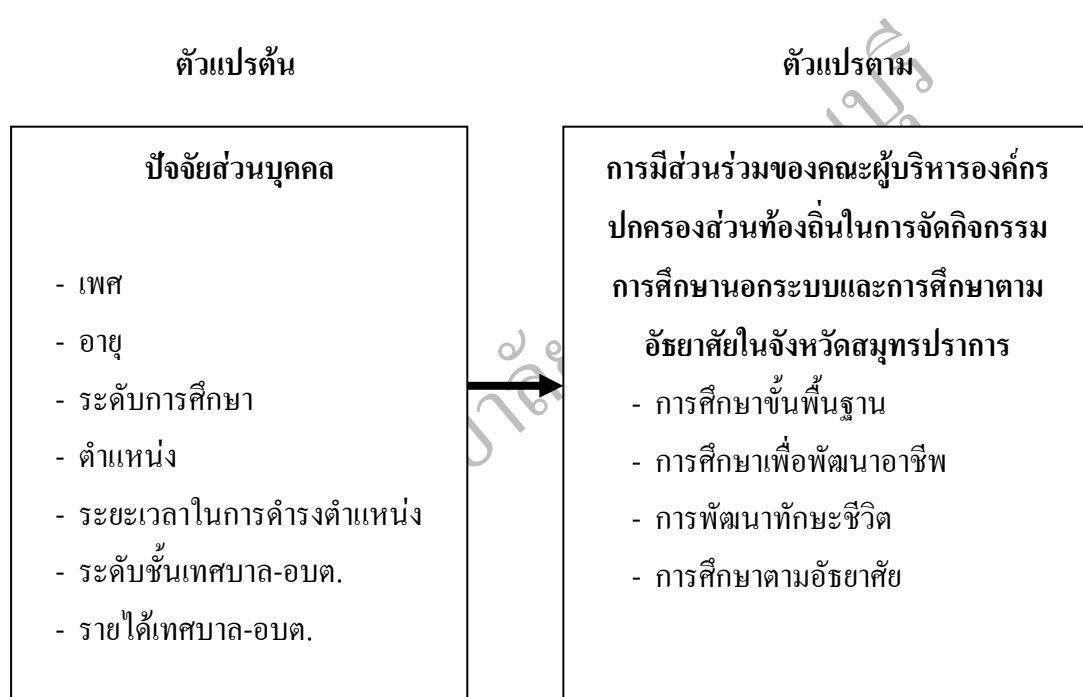
ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ ในการมีส่วนร่วมต่อการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยได้แบ่งออกเป็น 5 ด้านคือ 1)

ด้านการวางแผน 2) ด้านการตัดสินใจ 3) ด้านการระดมทรัพยากร 4) ด้านการประสานงานและ
ประชาสัมพันธ์ 5) ด้านการกำกับติดตามและประเมินผล

3. ขอบเขตด้านเวลา

ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะผู้บริหารของเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล
ทุกแห่งในจังหวัดสมุทรปราการ ระหว่างเดือน กรกฎาคม – สิงหาคม พ.ศ. 2552

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมของคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดสมุทรปราการ ในการมี

ส่วนร่วมด้านการวางแผน ด้านการตัดสินใจ ด้านการระดมทรัพยากร ด้านการประสานงานและ
ประชาสัมพันธ์ และด้านการกำกับติดตามและประเมินผล

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง เทศบาลซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเทศบาล
พ.ศ. 2496 และองค์การบริหารส่วนร่วมตำบล จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การ
บริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งเป็นราชการส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคล ในจังหวัด
สมุทรปราการ

คณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง ผู้ที่ได้รับเลือกให้ปฏิบัติหน้าที่ใน
ฐานะนายกเทศบาล รองนายกเทศบาล นายกองค้การบริหารส่วนตำบล รองนายองค์การบริหาร
ส่วนตำบล และผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งปลัดเทศบาล และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
ผู้อำนวยการและหัวหน้ากองการศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ ในที่นี้หมายถึงคณะผู้บริหารของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ

กิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง งานหรือกิจกรรมที่
จัดและส่งเสริมการศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
จังหวัดสมุทรปราการ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในกิจกรรมการจัด
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ,การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ ,การพัฒนาทักษะชีวิต และการศึกษาตามอัธยาศัย
ในที่นี้หมายถึงการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัด
สมุทรปราการ

ประโยชน์คาดว่าจะได้รับ

เป็นสารสนเทศไปปรับใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามี
ส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดสมุทรปราการ